

Передплата

«РУСЛАНА» вилосить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
 на пів року . . . 10 кор.
 на чверть року . . . 5 кор.
 за місяць . . . 1-70 пер.

За границею:

цілий рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року . . . 8 рублів
 або 18 франків

Подвижне число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вареш ми очи і душу ми вареш: а не возьмеш милости і віра не возьмеш, бо руске ми сердце і віра руска.» — З Руславова псалма М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудня.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Дембровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає силіше напередне застереження — Рекламациі, неопечатаніє вільні від порта. — Оголошеня авичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Натисланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Промова пос. Гладшовского в справі конгрії.

(На 480 засіданю XVII. сесії 22. січня 1907.)

Висока палато! З великою невизнакою тую очікував весь католицький клир іменем конгрії означеного мінімального доходу священника, на який зроблено вигляди, а щоби осягнути сю ціль, вислав клир до парламенту і до високого правительства безчисленні просьби і меморіяли.

Правительство признало кількакратно потребу реформи законів з 19. цвітня 1885 і 19. вересня 1898 і вкінці дало послух ріжнороднім резолюціям і внесенням сеї палати в ціли обильної підмоги духовенству, предклядаючи палаті в ході сего року проект закона, яким постанови закона про дотацию католицьких духовників по части мають бути змінені і доповнені.

Вже підчас першого читаня сего правительственного проєкту я підніс, що, хотий в нїм стипендію ся піднісене пенсії взагалі о 400 К; додаток на старість в височині 100 до 200 К, то всеж таки всі ті міри не вистарчають, щоби при теперішній пригнетаючій дорожній покрити наймінімальніші потреби греко-католицького клира.

Я підніс був, що наш греко-католицький руский клир є жонатий, що він побіч станових обовязків має також фамілійні обовязки супротив своєї шлю-

бної жінки і шлюбних дітей, бож яко отець мусить їх годувати і виховувати.

Я доказав був, що всі доходи споживає численна переважно фамілія руского священника, бо викормлене і образоване дітий вимагає великих видатків, які дають ся відчунати особливо сільским священникам, що то примушені своїх дітий посилати до віддаленого міста задля фреквентованя середної школи і достатчати туди знатні суми на удержаня і науку.

Навіть колиб принято було дотацию для клиру, яку пропонувано в первіснім проєкті закона, положене руского клира не було би зовсім поліпшило ся. Тому я предклядав, щоби пенсію клира управильнити на тих самих правилах, які були міродатними за незабутних для Русинів часів цїсаря Йосифа II.

В тих часах постановив був цїсар Йосиф II. платню парха на 300 зр. конвенційної монети, на рівні з платнею окружного комісаря, с. є урядника IX і VIII класи в нинішних часах.

Після сего взору повинна би бути управильнена платня наших духовників, а наш клир заслугує на се на підставі свого стану, своїх університетских студий і своєї загальної діяльності на добро своїх вірних. Коли в теперішних часах державні урядники з платнею IX і VIII класи в більших містах, де можуть виховувати своїх дітий в родині, не вживувані достатчно і мусять бороти ся з

недостатком та задовжують ся аж поза уши, то прецінь дасть ся витолкувати, що душпастирі з дотациєю в височині возьних і портиєрів не можуть вийти на чисте і дальше будуть мусіти бороти ся з бідюю та нуждою.

Вже підчас першого читаня речник социал-демократичної партії поборював предложене і хотий признав, що багато сотрудників і капелянів низшого клира находить ся дійсно в злиденнім положеню, та що їм не можна завидувати їх долі, намагав ся усунути цілу справу з денного порядку, виходячи з погляду, що церковний маєток після виказів ц. к. статистичної центральної комісії в 1900 році виносив 813 мільонів корон. З того він витягнув висновок, що церков в Австрії така богата, що є в силі заплатити своїх слуг без обтяженя держави. При сїм товариш Шумаєр на доказ свого твердження навів числа про обильні доходи архієпископств у Відни, Празі, Оломуци як і дотичних капітул.

Не запускаючись в полеміку про височину церковного маєтку і богатства церковних князів з товаришем Шумаєром, можу добросовісно запевнити, що греко-католицьке духовенство с. є руский клир в Галичині, не посідає жадного церковного маєтку, а наші владики не мають жадних незвичайних доходів, з яких могли би платити мінімум конгрії низшого духовенства. (Дуже слушно!) Се признав еще великосердний цїсар Йосиф II. намагаючись піднести греко-католицьке

Франц Коковський.

Omne animal...

Нарис.

(Конець).

Знаєте, нічого вам так не жадаю, як того, щоби вас хтось так любив, як я її любила. Часами, коли не могла її бачити, я шалїла за нею, як лиш можна шалїти за кимсь дуже — дуже дорогим. А коли побачила її, дивила ся на неї так, немовби хотїла своїм поглядом закрити її перед очима других — так, що се аж звертало увагу людей.

Але ще тоді я не могла рішити ся вступити до театру, хоч як дуже бажала бути все при ній.

Аж ось що спонукало мене до сього.

Місяць по приїзді театру освідчив ся о мене батькови син його шкільного товариша Жулинський. Хлопець був гар-

ний і батько був певний, що я згоджу ся — дав свій дозвіл.

Але я і чути об тім не хотїла.

Сказала батькови рішучо, що ніколи за него не піду. Іза сього прийшло між нами до гострої суперечки і батько сказав мені, що дармо їм його хлїб, я відповіла йому, що ще сьогодні кидаю його дїм і так зробила.

Вийшовши з дому я не мала куди діти ся, тай тому я удала ся просто до директора театру. Сей прийав мене і таким чином я осягнула свою ціль, мала перед собою свою штуку і була близько Ольги! Батько старав ся спершу мене намовити до повороту домів, але я не згодила ся...

Два роки я перебула в театрі.

Можете представити собі, що мусить перейти дівчина в моїм віці, без опіки, полишена сама собі. Кілько я злиднів перетерпіла, не скажу — скажу лиш те, що я ніколи нікому не піддала ся. Ніколи... Я вкладала душу в свою

працю над штукою і дорожила приятнїю Олі. Хто знає, чи я не була би остала в театрі, слиб не була так близько пізнала тої, яка в моїй уяві була идеалом жінки і артистки.

Пізнанє її мною вийшло на єї некористь. Я пізнала всі її блуди (а мала вона їх чимало) і рішила ся покинути театр.

До того надоїло мені ще надскакуванє директора театру, чоловіка, що думав «виробляти» молоді адептики штуки тим способом, що доводив їх до зіпсутя. «В театрі нема жіночої чесноти» — голосив він отверто — «є тільки штука і інтерес.»

Одного гарного дня я поріжнила ся з директором і режисером, кинула ролею — і вернула домів.

Отсе все, що я мала вам сказати. Вам певно здає ся, що се неправда, що се не можлива річ. Але так дійсно було.

Опера голову на руки і потонула

руске духовенство в Галичині з его нужди і розпорядив дотоване его, рівномірно з римо-католицким духовенством, з релігійного фонду. До нині одержує наше руске духовенство свою дотацію з релігійного фонду, стоячого під зарядом держави, а для нашого руского духовенства виходить з того історичний факт, що держава яко завідатель релігійного фонду має обовязок старати ся о дотацію клира.

Коли узглядимо, що парох, опріч своїх тяжких духовних обовязків, веде ще метрикальний уряд, при чім багато годин, ба навіть по пів днини мусить писати, щоби виготовити найрізномордніші метрикальні витяги, статистичні і фамілійні викази для цивільних і військових урядів, мусить безплатно уділяти науки релігії в школах своєї парохії, розкиненої часто на кількамилевім просторі, ба ще мусить управлювати парохіяльні поля, — то прецінь є справедливо, щоби его за пожертвованя і труду повну працю держава винагороджувала дотацією, яка вистатчала би до приличного і станови відповідного удержаня.

Кождий з нас бачить, ба і товариш Шумаєр признає, що низший клир находит ся в незавиднім положеню, а прецінь сю справу підвисненя конгрүї зведено в бюджетовій комісії майже ad absurdum.

Пляноване міністром Гартлем підвиснене конгрүї о 400 К для самостійних душпастирів зчеркнено чисто, так само не мали милосердя супротив сотрудників та не признали їм, тим найбільшим між бідними, милостині 300 К додатку. І така ухвала бюджетовій комісії називає ся поліпшенем конгрүї, яким має вдоволити ся клир.

Ut aliquid fieri videatur бюджетова комісія предложила коротку новелю до закона з 19. вересня 1898, після якої вісім п'ятилітніх додатків по 100 К установлює ся для активного душпастиря з зачисленем їх до стану спочинку. Отже тіш ся, всесвітлий, в службі посивілий отче, що раз ти доступив ласки, дочекати ся по 40 літах служби своєї трудящої праці платні 2000 К с. є 1000 злр. А коли ти є ще руским священиком, жонатим, то твоя жінка і твої діти мо-

в глибокій мовчанці. По хвилині встала і промовила:

— Уже пізно, вертаймо.

Йшли. По дорозі зірвав кілька цвєтів і зробивши з них китичку подав їй.

— Як звянуть, викинете — сказав, хоч чув, що так не повинен говорити.

— Викину? Чому?

— Тому, що вартости не будуть мали ніякої... Звичайно зівялі квіти від чужої майже людини.

— Не будуть мати ніякої вартости, кажете? Як для кого... Для мене приміром будуть мали велику вартість. Хоч би ізза сього, що пригадувати муть мені сей вечір.

Поволи дійшли до веранди, із якої переходило ся у сальон.

жуть при тім підвисненю конгрүї і при тих тяжких часах безмірної дорожні сьміло піти на жєбри!

Треба на се деякої скількості цинізму, щоби твердити, що се предложене має на цілі поліпшенє конгрүї, при чім еще прийнято постанову, що навіть сьдрібна милостиня для інтересованих унійде в житє постепенно в протягу трех літ.

(Конець буде).

Вибори в Росії.

Про становиско російского духовенства підчас виборів пише київська «Рада» між иншими ось що:

Вибори уже розпочали ся. Як треба було сподівати ся, картина сьогорішніх виборів чимало різнить ся од торішніх. Сенатські поження, позбавивши виборчого права сотні тисяч селян та робітників, передали долю виборів до рук заможніших класів, в значній мірі побільшили вплив на виборі земельних власників та духовенства. Ша минулих виборах священики змогли пройти виборцями тільки як дуже нечисленні висмки. Тепер же ми бачимо, що священиків обирають у виборці по богатых повітах, а подекуди то навіть число священиків значно переважує число виборців инших станів. Очевидно, що духовенство матиме вплив і на дальший ход виборів і до цього ми не можемо ставити ся цілком байдуже.

Телеграми петербурского адєства, а також вся чорносотенна «прєсса», називають всіх батюшок загалом «монархистами» і заздалегідь з того тімуть ся. Та чи мають же вони для цього якісь підстави?

Що городське духовенство, забезпечене великими доходами, в масі своїй реакційне то се правда. Поступові батюшки серед городського духовенства трапляють ся поодинокі висмки. Але всеж таки, хоч їх і не багато, та вони є. На чолі їх треба поставити гуртки поступового духовенства в Петербурзі та Москві, за якими пильно стежить все духовенство в провінції.

Серед сільского духовенства знайдеть ся також немало осіб, що живуть не власними почуттями і думками, а позиченими у начальства, вичитаними з «Епархіальныхъ Вѣдомостей» та указів консисторії. Для таких панотців, розумієть ся «своя сорочка» найдорожча. Всіх інтереси обмежують ся службою, «карьерою» та доходами.

Але всеж таки, стоячи близько коло народнього життя, по всяк час бачучи народне бідування, сільске духовенство мусить знати і відчувати народне горе.

За минулий рік газети не раз сповіщали про те, як сільске духовенство оборонило інтереси своїх парафіян перед начальством. Серед людей духовного стану відбуваєть ся зараз такий же процес переродження, як і серед людей инших класів російської держави. Консисторські укази — не пристаєти до поступових партій, погрози — заслати непокірних у найгірші парафії — позбавили духовенство смливости, примусили його із своїми поглядами таїти ся. Але

консисторія не могла примусити духовенство зрікти ся своїх думок, перемінити свої погляди. Поступових людей серед сільского духовенства значно більше, ніж серед городського. Внон також в більшій мірі, ніж городське духовенство, відчуває на собі гніт консисторії, архиерея та благочинного...

Події останніх днів: непорозуміння між двома Антоніями (волинським та петербурским), зсылка архиєра Михаїла, справа сьвящ. о. Григ. Петрова — зробили серед духовенства великий заколот. Духовенство поділило ся на табори, иноді ворожі між собою не тільки по якомусь окремому питанню, а навіть і по загальним поглядам. Розумієть ся, що ці події не мало роблять впливу і на політичні пересьвідченя духовенства.

Ось через що вважаєти все духовенство взагалі «монархистами» — немає ніякої рації, і радощі «истинно-русскихъ» «патриотівъ» здають ся нам трохи дочасними.

Як бачимо з того, доторкаючись в наших статях, «Testimonium paupertatis», також квестії, яку ролю має відограти православне духовенство на Україні в еволюції нашого народнього відродження, — ми не зомилили ся ще до ваги сєї справи. Вельми поступово і в радикальній дусі ведена редакція «Ради» признає так само вагу сєго питання і зачинає з ним числити ся. І мимо сєго, що православне духовенство майже в цілості змосковщенє і зависимє від московских консисторій і московского синода, — автор статі висказує все таки погляд, що належить їти з духовенством, а не против него, старати ся о его націоналізонає і втягнути до патріотичної праці над відбудованєм України.

Просимо відновити передматю.

НОВИНИ.

— Калєндар. В п'ятницю: руско-кат.: Макария; римо-кат.: Ігнатія. — В суботу: руско-кат.: Евтимія, Евзебія; римо-кат.: Марії Громоу.

— Вистава «Житєйского моря», комедії Карпенка Карого, буде в неділю 3. лютого в салі «Гвєзди» (ул. Францісканська). Білєти вже продає «Сокільский Базар».

— Філія господарского товариства «Сільский Господар» в Олєську уряджує популярні виклади (господарскі збори) в читальни «Просьвіти» в Кутах дня 3. лютого (в неділю) с. р. о 3. год. по полудни з отсим порядком: вступне слово, виклад меліорацийного інженєра п. А. Корнеллі про управу торфовиск і вироб овалового торфу, дискусія над тим викладом і вільні внесеня членів. — Від Виділу товариства

— «Руский кружок керамічний». Під сию навою завязало ся у Львові кравє товариство, яко метою має бути піддержуванє розвитку рускої літератури в області кераміки через видзване фахових часописей і брошур, віддержуванє розвитку руского промислу і врешті матеріальне спомаганє членів в случаю якого нещастя, забезпеченє вдів і сиріт по членах. Статути вже відіслано до затвердження. Виділ тов. складає ся з отсих членів: Осип Білоскурскій голова, Михаїло Лукіянович касиєр, Іван Токарник секретар, Георгій Лебішак і Франц Кічак члєни виділу.

